

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-17-0232****Testovanie nových politík a podnikateľských modelov na zabezpečenie vybraných ekosystémových služieb lesa**Zodpovedný riešiteľ **Ing. Zuzana Sarvašová, PhD.**Príjemca **Národné lesnícke centrum**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Národné lesnícke centrum
Technická univerzita vo Zvolene

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

-

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

-

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Knihy:

Báliková, K., Paletto, A., Sarvašová, Z., Dobšinská, Z., Štěrbová, M., Výbošťok, J. Šálka, J.(2021). Platby za ekosystémové služby lesa na Slovensku: lesy a voda. 1. vyd. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 89s. ISBN 978-80-228-3272-4

Karentované a Scopus články:

1. BÁLIKOVÁ, K. - ČERVENÁ, T. - DE MEO, I. - DE VREESE, R. - DENIZ, T. - EL MOKADDEM, A. - KAYACAN, B. - LARABI, F. - LIBIETE, Z. - LYUBENOVA, M. - PEZDEVŠEK MALOVRH, Š. - POTOČKI, K. - PELYUKH, O. - RUGANI, B. - SARVAŠOVÁ, Z. - ŠÁLKA, J. - STEVANOV, M. - STOJNIČ, S. - JARSKÝ, V. - VULETIĆ, D. - ZAHVOYSKA, L. - PALETTO, A. How do stakeholders working on the forest–water nexus perceive payments for ecosystem services?. In Forests. 2020. s. 2020. ISSN 1999-4907
2. BÁLIKOVÁ, K. – DOBŠINSKÁ, Z. – BALÁŽOVÁ, E. – VALENT, P. – ŠÁLKA, J. Forest land tax reductions – an effective payment for forest ecosystem services in Slovakia?. In Central European forestry journal. 2021. č. no. 4, s. 187–196. ISSN 2454-034X
3. BÁLIKOVÁ, K. – DOBŠINSKÁ, Z. – PALETTO, A. – SARVAŠOVÁ, Z. – KORENÁ HILLAYOVÁ, M. – ŠTĚRBOVÁ, M. – VÝBOŠŤOK, J. – ŠÁLKA, J. The design of the payments for water-related ecosystem services: what should the ideal payment in Slovakia look like?. In Water. 2020. s. 2020. ISSN 2073-4441 .
4. LOUČANOVÁ, E. – PALUŠ, H. – BÁLIKOVÁ, K. – DZIAN, M. – SLAŠŤANOVÁ, N. – ŠÁLKA, J. Stakeholders' perceptions of the innovation trends in the Slovak forestry and forest-based sectors. In Journal of business economics and management. 2020. s. 1610–

1627. ISSN 1611-1699 .

5. MAKRICKIENE, E. – BRUKAS, V. – BRODRICHTOVÁ, Y. – MOZGERIS, G. – SEDMÁK, R. – ŠÁLKA, J. From command-and-control to good forest governance: a critical interpretive analysis of Lithuania and Slovakia. In Forest policy and economics. 2019. s. 2019. ISSN 1389-9341 .

6. NAVRÁTILOVÁ, L. - VÝBOŠŤOK, J. - DOBŠINSKÁ, Z. - ŠÁLKA, J. - PICHLEROVÁ, M. - PICHLER, V. Assessing the potential of bioeconomy in Slovakia based on public perception of renewable materials in contrast to non-renewable materials. In Ambio: a journal of the human environment. 2020. s. 1912--1924. ISSN 0044-7447

7. QUIROGA, S. – SUAREZ, C. – FICKO, A. – FELICIANO, D. – BOURIAUD, L. – BRAHIC, E. – DEUFFIC, P. – DOBŠINSKÁ, Z. – JARSKÝ, V. – LAWRENCE, A. – NYBAKK, E. What influences European private forest owners' affinity for subsidies?. In Forest policy and economics. 2019. s. 136–144. ISSN 1389-9341

8. SARVAŠOVÁ, Z. – BÁLIKOVÁ, K. – DOBŠINSKÁ, Z. – ŠTĚRBOVÁ, M. – ŠÁLKA, J. Payments for forest ecosystem services across Europe – main approaches and examples from Slovakia. In Ekológia (Bratislava): international journal for ecological problems of the biosphere. 2019. č. no. 2 , s. 154–165. ISSN 1335-342X

9. SARVAŠOVÁ, Z. – ŠTĚRBOVÁ, M. – KULLA, L. Ako na zmiernenie konfliktov pri využívaní produkcie dreva v chránených územiach Slovenska?. In Zprávy lesníckeho výzkumu: vědecký recenzovaný časopis. 2020. č. 2 , s. 125–133. ISSN 0322-9688 .

10. ŠTĚRBOVÁ, M. – STOJANOVSKI, V. – WEISS, G. – ŠÁLKA, J. Innovating in a traditional sector: innovation in forest harvesting in Slovakia and Macedonia. In Forest policy and economics. 2019. s. 2019.

11. ŠTĚRBOVÁ, M. – VÝBOŠŤOK, J. – ŠÁLKA, J. A classification of eco-innovators: insights from the Slovak forestry service sector. In Forest policy and economics. 2021. s. 2021. ISSN 1389-9

Správy:

Šálka, J., Sedmák, R., Sarvašová, Z., Dobšinská, Z., Bahýľ, J., Čerňava, J., Juško, V., Bálíková, K., Kropil, R. 2020: Akčný plán na presadzovanie ochrany lesov na území Bratislavského samosprávneho kraja v zmysle Memoranda o spolupráci a spoločnom postupe pri ochrane lesov - analytická časť. Zvolen, 2020. dostupné na <https://bratislavskykraj.sk/mdocs-posts/akcny-plan-na-presadzovanie-ochrany-lesov-na-uzemi-bratislavskeho-samospravneho-kraja-v-zmysle-memoranda-o-spolupraci-a-spolocnom-postupe-pri-ochrane-lesov-analyticka-cast/> Strategický dokument vypracovaný pre Bratislavský samosprávny kraj. Obsahuje návrh konkrétnych opatrení na podporu mimoprodukčných funkcií lesov SR využiteľných v lesoch BSK.

Uplatnenie výsledkov projektu

Uplatnenie výsledkov projektu v praxi sa uskutočňuje cez odberateľov výsledkov projektu: Mestské lesy Banská Bystrica - informačná a poznatková báza o platbách a alternatívnych a mechanizmoch podpory plnenia ekosystémových služieb slúži na prípravu stanovísk a postojov pri rokovaniach s rôznymi aktérmi so záujmom o využitie lesov v správe podniku ML Banská Bystrica. Poznatky a výsledky výskumu, vrátane alternatív sú pripravené pre využitie v rokovaniach s mestom Banská Bystrica o stanovení výšky nájmu pre ML Banská Bystrica s.r.o.

ŠL Tanapu - poznatky o tvorbe a akceptácii mechanizmov platieb za ekosystémové služby lesa slúžia ako podklad pre rokovania a argumentácia v diskusiách o využití lesných ekosystémov lesov v Tatrách. Testovanie mechanizmov platieb sa uplatnilo pri destinačnom stretnutí na Štrbskom plese.

Združenie obecných lesov Slovenskej republiky - zdieľaním výsledkov výskumu sa využívajú poznatky pre tvorbu a pripomienkovanie strategických dokumentov týkajúcich sa zavádzania platieb za ekosystémové služby, vzdelávanie členov ako aj prácu s verejnosťou a zvyšovanie povedomia o ekosystémových službách lesa a podporných mechanizmoch pre vlastníkov a obhospodarovateľov lesa vo forme platieb za ekosystémové služby. Opatrenia zamerané na tému platieb za ekosystémové služby lesa boli presadzované v rámci diskusií pri tvorbe Národného lesníckeho programu na roky 2022-2030.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Strategickým cieľom TestPESLes bolo prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju Slovenskej republiky zvýšením stimulov pre poskytovanie ekosystémových služieb lesa (ESL). Na základe rešerše literatúry o vzájomných prepojeniach medzi politikami, podnikateľskými modelmi a poskytovaním ESL sa s využitím rastového simulátora SIBYLA a dostupných dát vytvorili prognózy hospodárenia podľa zvolených priorít. Výsledky boli premietnuté do podnikateľských modelov platieb za ESL. Testovanie uskutočniteľnosti a akceptácie na úrovni prípadovej štúdie prebehlo v regiónoch pre všetky vybrané ESL na základe priorít identifikovaných aktérmi. Testovanie akceptácie navrhnutých platobných schém viedlo k preferencii verejných mechanizmov.

Syntéza výsledkov umožnila návrh lepšej politickej koordinácie poskytovania ESL. V rámci participatívneho procesu tvorby Národného lesníckeho programu sa navrhli medzirezortné opatrenia na ich podporu. Na úrovni prípadovej štúdie je možnosť pripraviť regionálnu podpornú schému v rámci všetkých dotknutých sektorov a aktérov (VÚC Bratislava), alebo koordinovať aktivity smerujúce k posilneniu plnenia a využívania ESL v rámci opatrení verejnej politiky mesta (B. Bystrica, V. Tatry).

Komunikačné a diseminačné aktivity sa uskutočňovali počas celého trvania projektu, ale významne boli ovplyvnené koronakrízou, Niektoré aktivity sa odohrávali v online priestore, čo umožňovalo ich záznam a ďalšie zdieľanie. Plánované výstupy boli dosiahnuté až prekročené v každom ukazovateli a diseminačné aktivity pokračujú aj po skončení trvania projektu a v rámci medzinárodnej spolupráce.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The strategic objective of the project was to contribute to the sustainable development of the Slovak Republic by increasing incentives for the provision of forest ecosystem services (FES).

Based on literature review on the interrelationships between policies, business models and the provision of FES, forest management forecasts were developed using the SIBYLA growth simulator and available data according to selected priorities. The results were reflected in the business models of payments for FES. Feasibility and acceptance testing at the case study level took place in the regions for all selected FESs based on the priorities identified by the actors. Testing the acceptance of the proposed payment schemes has led to a preference for public financial mechanisms.

The synthesis of the results made it possible to propose better political coordination in the provision of FES. As part of the participatory process of elaborating the National Forestry Program, inter-ministerial measures were proposed to support FES provision. At the level of the case study, it was possible to prepare a regional support scheme within all affected sectors and actors (Regional Self-Governing Unit Bratislava), or to coordinate activities aimed at strengthening the implementation and use of FES within the city's public policy measures (B. Bystrica, V. Tatry).

Communication and dissemination activities took place throughout the project but were significantly affected by the COVID crisis. Some activities took place online, which allowed recording and further dissemination. The planned outputs were achieved and exceeded in each indicator, and dissemination activities will continue after the end of the project and within international cooperation.